

K Ö Z M Ű V E L Ő D É S.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Elofizetési díj:

Egész évre 4 ft.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szer-
kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz-
tárnoki —, az esetleges reklamációk pedig
a kiadóhivatálnak küldendőek.

Szent László emlékezete.

Az imádató isteni gondviselés jóvoltából a jelen esztendőben hétszáz esztendeje telik be annak, hogy III. Celestin pápa a szentek dicső sorába iktatta László magyar királyt. A történelemben azt olvassuk, hogy a midőn 1095. év július hó 29-én a halál elragadta Lászlót, országunk dicső királyát, a fájdalom, melyet e hír a magyar népnél előidézett, nem ismert határt. Nagy néptömeg gyászban, könnyezve kísérte a szent király tetemeit Váradra, hol az általa épített székesegyházban, örök nyugalmanak helyét ő maga jelölte volt ki. De a nemzet gyásza nem szűnt meg a temetési szertartások végzetével. Három éven át nem hangzott a zene és a dal s nem ismert örömet és vigasságot a nép. Csak midőn a három év elteltével Róma a „Szent“ dicső körével ékesítette föl László emlékezetét s nagy nevét, — a tiszteletére zeugett énekek hoztak vigasztalást a nép szívébe. Sirboltja, kegyes hagyományok szerint, számos esodáknak lett színhelye; a nép buzgó áhitattal zarándokolt sirjához; a bírák sok esetben az ő sirjánál hoztak ítéletet a perlekedők fölött; több királyunk mint Nagy Lajos és Zsigmond, szent László lábainál kívánt eltemettetni. Erekyeit nemcsak Váradon, Győrött, Fehérvártt, Zágrábban, hanem még a távoli külföldön fekvő Aachenben, az idegen nép is buzgó áhitattal tisztelte s tiszteli mindmáig.

Hétszáz esztendő kegyelete szól hozzánk a jelen esztendőben; hétszáz év kegyelete kér buzgó példát tőlünk, bizonyosságul, hogy él-e még bennünk őseink hite, az ő vallásosságuk, az ő lelki erejük, az ő erényeik? Mert mit ér minden u. n. nemzeti lelkesedés, hazafiaskodás, ha nincs meg bennünk a lélek ereje, hogy őseink erényeit követve, méltó unokáik legyünk? Az anyaszentegyház egyformán szerető anyja mindennépnek; előszeretettel dajkálja minden nép jeles

nemzeti tulajdonait, megnesemíti, megszenteli, azokat a keresztény szeretet tüzeiben megtisztítja őket a nemtelen salaktól, a keresztény erények szímaranyává változtatja, a nemzet erkölcsi életében közkeletivé teszi e drága értéket, hogy ezen szerezzék meg a nép fiai az örökké tartó javakat. Ezért állította nemzeti szentjeinket az oltárra, ezért tette őket vallásos tiszteletünk tárgyává, hogy önvéreinkben is megmutatva az isteni kegyelem elhívó szózatának erejét, példát mutasson bennünk az életszentségre, az istenség kedves cselekedetinek követésére.

Mindezeknél fogva méltó és istenes dolog, hogy e nevezetes hétszázados évforduló alkalmából, lelkünkben mi is elzarándokoljunk szent László királyunk sirjához, hogy a katolikus magyar szív kegyeletével hálaáldozatot gyűjtsünk nagy nevének a vallásos és a nemzeti kegyelet oltárán, hogy áhítatos lélekkel elmélkedvén az ő lelki nagyságáról és fényes erényeiről, mint méltó unokák azok követésére buzduljunk.

Szent László király idejében még nem szilárdul meg teljesen a keresztény hit Magyarországon. Hi szen még abban a században élt, a melyben első szent királyunk István, a keresztény hitre térítette nemzetét, s így még sokan voltak, akik titokban az ősi pogány vallásnak hódoltak. Szent László erélye és istenes buzgalma irtotta ki az ősi pogányság utolsó maradványait az életből, s a sziveket meghódolásra készítette Krisztus keresztje előtt. Dicső életfeladat, annál dicsőbb, mert ő, a ki ezt be is töltötte, a szentség enyészhetetlen fényű koronájával jutalmaztaték; annál nagyobb értékű gyöngy érdemei koronájában, minél nagyobbak korunk veszedelmei, melyek a keresztény hit megvetéséből, Krisztus keresztje elleni pártütésünkből erednek. Mert jól mondá Magyarországon áldott emlékü primása Simor J. „hogy a hit a lélek világa, mely ha kioltatik, az egész ember véd-

telen, s minden gonosz szándéknak vak eszközévé lesz." Sajnos, nem élünk többé azon hitbéli egységben, a melyet dicső emlékü szent László királyunk teremtett meg nemzetének; sőt terjed egyre a pogányság szelleme köztünk, mely bár nem oly vad külsejében, mint az, a melyet szent László kiirtott, nem kevésbé veszedelmes mégis, mert az új pogányság szelleme arra tör, hogy kivetkőztesse az embert mindenből, a mi szent, a mi Isteutól ered, ne maradjon meg belőle más, mint a pusztá ember, a maga önzésével, szenvedélyeivel, korlátlan élv- és birtvágyával. Hogy e szellem elharapódzásának mily veszedelmes következményei vannak, mindennél szomorubb bizonyítékai ama rettenetes merényletek, amelyek mai nap az emberi élet és vagyon biztonsága ellen intézettek, rettegésben tartván az egész társadalmat s bizonytalanná téve az államok kormányzását. De bizonyossága amaz apostoli szó igazságának is, melyszerint nem lehet letenni más alapot, mint a mely már letétt. Ez okból a mi feladatunk, a kor szomorú tévedéseivel szemben a keresztény hit világát megőrizni s evvel a keresztény hazafiasság szellemét ápolni a magyar lelkekben. Szent László dicső példáján indulva, irtsuk mindenhol az új pogányság szellemét. De a kor követelte viszonyoknak megfelelőleg, változott eszközökkel. Ma kiváltképp a sajtó az, amely serény és romboló hatású közege a lelki romlás, a szellemi szanaság lelkének. Oda kell tehát törekednünk, hogy olvasmányaink, lelkünk mindennapi tápláléka onnan vétsessék, a hol a Megváltó élő vizei fakadnak. — Másrészt legyünk erősek és állhatatosak szent hitünk megvallásában. „Mert a keresztény hit bevallása az életben, élet a keresztény hitben; ez a magyar hazafiság, mint ezt őseink értették és élték.“ Oh, mily dicső és fényes ékköve ez szent László királyunk égi koronájának! Mily áldást hozó erénye volt hazánk fiainak a rég elmúlt századok viharáiban! Áldás és erő fakadt abból a nemzetre a hétszázados mult viharáiban; de Isten segedelmének, nemzetünk fennmaradásának és erejének forrása a jövőben is csak ez lehet. Mert ne éljünk tévedésben az iránt, hogy amely fokban lankadunk el hitünk megvallásában, ugyanazon fokban veszítjük nemzeti erkölcsünket, rohamosan közeledvén azon térhez, amely a világpolgárság mezeje. Az emberiséget nyelvek szerinti nemzetekre, büntetésből, Isten osztotta fel; de midőn szent fia által megváltotta a világot, azt akarta, hogy az átok is áldássá legyen. Egyházát tehát azért alapította, hogy mint szerető anya, egyesítse a föld népeit, kik bár különféle nyelveket beszélnek,

különböző szokásokat vallanak, egykép kedvelt gyermekei a mennyei atyának, egykép szeretett fiai az ő egyházának. De az új pogányság, a midőn arra tör, hogy a műveltség örve alatt megfossza a népet közös hitöktől, közös anyjuktól, az egyháztól, egyrészt aláásva az igazi hazaszeretetet, megfosztja a népet nemzeti sajátágaiktól, erkölceiseiktől, mert a világpolgárság életfelfogására szoktatja őket, jóllehet másrésztől a nemzetiségi eszme elfajult kultuszát terjesztvén mindenkép, táplálja, szítja a kölesönös gyűlölködést, elkeseríti a lelkeket s előkészíti a mindenek harezát minden ellen. Végig tekintve hazánk utóbbi századainak történetén, egy hajdani dicső mult romjain nagy és nehéz küzdelmek után visszaállított püspöki székekről szemlélve társadalmi állapotainkat, nem lehet, hogy ennyi rossz és ennyi nyomor láttára lelkeim vissza ne kívánkozzék ama szent hajdanba, a midőn a nemzet sorsát szent László hite, erénye, bölcsessége hordozta az istenes élet és a nemzeti dicsőség térein. De a mult visszahívhatatlan! Ami azonban visszahívható, s a minek vissza is kell hivatnia, az: a mult erényei, őseink istenféltelme, buzgósága, keresztény hite, istenes élete, nemzeti jólétünk, az igaz hazaszeretet egyedüli eszközei. Ime szeretteim! ezért kívánom, hogy elmerengjen lelketek e nagy napon szent László emlékezetén; ezért akarom, hogy felhangozzék a gondjaimra bizott püspöki megyében, melynek mint országrésznek ő a védőszentje, szent László dicsérete! Bizom hozzá, hogy a Mindenható meghallgatja szívem alázatos imáját s szent malasztjával áthatja hiteim lelkét, s az ő égi közbenjárására megadja, hogy követvén szent Lászlót a hitben, a hit rendületlen megvallásában, gazdagok legyenek az ő erényeiben s majdan méltók az ő megjutalmaztatására. A kegyelem ura, a mi Urunk, adja meg mind ezt. Amen.

~~~~~

Dr. Tódor József kanonok és országgyűlési képviselő urnak az elkeresztelés kérdésében tartott beszéde.

T. ház! Mindenek előtt kijelentem, hogy a vallás- és közoktatásügyi tárcának az 1892. évre szóló költségvetését általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. Elfogadom azért, mert én abban a t. vallási és tanügyi kormányzatnak a nemzeti művelődés iránt nemcsak kiváló ér-zékét, de ezeltudatos, minden akadályokkal férfiasan megküzdő, hazánk kulturális érdekeinek minden téren és minden irányban való előmozdítására ezelő törekvését látom megnyilatkozni.

Minden elokvens beszédnél ékebben szólnak ide vonatkozólag a tények, a melyeknek egész láncolatát sorolhat-

nók fel s a melyekről tiszta képet alkothat magának mindenki: az ezen költségvetéssel egyidejűleg beterveztett, a közoktatás állapotát feltüntető részletes és rendszeres miniszteri jelentésből. E jelentésnek beható és szakszerű áttanulmányozása után maga a közoktatási bizottság sem zárkózott el azon kötelessége elől, melynél fogva a t. tanügyi kormányzat és különösen a t. szakminiszter ur iránt nemcsak teljes bizalmának, hanem teljes elismerésének és hálás köszönetének kifejezést ne adjon. Engedje meg a t. ház, hogy e hálának és elismerésnek itt az ország színe előtt is kifejezést adhassak, azon óhajítás kíséretében, hogy a t. tanügyi kormány eddig tanúsított gondoskodását és atyai jószágát a magyar tanügy és annak sok nehézséggel küzdő munkásaitól ezután se tagadja meg, sőt ellenkezőleg, a rendelkezésére álló eszközökből mérten, minél nagyobb mérvben kegyeskedjék érvényesíteni. (Helyeslés.)

Egy, értelmében felvilágosodott, szívében megnevesített, erkölcsiében megszilárdult nemzetnek, a műveltség magaslatára emelt, boldog nemzetnek öszinte hálája lesz érte a méltó jutalom.

Ami a jelen költségvetés tárgyalása alkalmával felmerült egyházpolitikai kérdést magát és az ezen kérdés megoldására vonatkozólag javaslatba hozni szándékolt módoszatot illeti, arra nézve szerény véleményemet, egyéni meggyőződésemet őszintén és egész nyíltsággal a következőekben leszek bátor kifejezésre juttatni. (Halljuk! Halljuk!)

T. ház! Magára a kérdésre vonatkozólag, hogy ezen ügyben elfoglalandó álláspontomat kifejtendő nézetemet már előre is szabatosan megjelöljem, előre kell boesátanom annak hangsúlyozott kiemelését, hogy a magyar állam és magyar katolikus egyház közt jelenleg fennálló konfliktus súlyosja nem az 1890. febr. 26-án kibocsátott rendeletben fekszik, mert ez a konfliktust csak felszínre hozta és aktuálissá tette. Tehát nem is az a kérdés most, hogy mi történjék e rendelettel, mert feltéve a legjobb esetet, feltéve azt, hogy t. barátom és képviselőtársam Györfly Gyula határozati javaslata fogadtatnék el a t. ház által, mely szerint ezen rendelet hatályon kívül helyeztetnék és ezzel a konfliktus aktualitása megszűnnék, fennmaradna még mindig magának a konfliktusnak magya és kútforrása, fennmaradna az 1868. LIII. t. c. 12. §-a, mely ismeretes rendelkezésével míg egy részt a katolikus szülőknek gyermekeik vallásos neveltetésére vonatkozó szabad, az az vallásos meggyőződése szerinti rendelkezési jogát lefoglalja egy illetéktelen tényező, a felekezetiellen állam részére, lefoglalja még abban az esetben is, midőn sikerül a katolikus félnek nem katolikus élettársával barátságos megegyezésre jutnia, addig másrészt homlokegyenest ellenkezik a kath. egyháznak legsarkalatosabb alapelveivel. (Mozgás a szélső baloldalon.) Ellenkezik főképp azon sarkalatos alapelvel, a melynél fogva a katolikus egyház teljes tudatában és meggyőződésében annak, hogy ő és csakis ő a Krisztus által alapított valódi igaz keresztény egyház (Élénk mozgás és nyugtalanság a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) nem mondhat le sem a jogegyenlőség, sem a jogviszonosság végett azon követeléséről, a melynél fogva még a vegyes házasságból származott gyermekeket is kivétel nélkül mind magának vindikálja. (Nagy zaj és nyugtalanság a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

V e r e s J ó z s e f: Ez legalább kimondja. Legalább öszintén.

T ó d o r J ó z s e f: A katolikus egyháznak ezen meggyőződéset, ezen elvi, sarkalatos és dogmatikus igazságát ellenfeleink megtámadhatják. Eltagadhatják, az abból folyó követelésnek az állami törvényhozás útját állhatja, ezen követelés alól maguk a szabad rendelkezésükönél fogva kitérhetnek: de a kath. egyház ezen elvi meggyőződésekről, ezen elvi meggyőződésben gyökerező követeléséről soha le nem mond, ezt mindenkiel szemben mindenütt megmásíthatlanul fenntartja. (Mozgás és nyugtalanság a szélső balon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

A kérdés tehát tulajdonképpen az volna, miképpen legyen segítve azon a serelem állapotban, melyet a kath. egyház számára az 1868. LIII. t. c. 11. § a teremtet, miképpen orvosoltassanak meg azon serelemek, melyeket az a törvény szült s melyeket csak felszínre hozott a február 26-iki rendelet. Mi azt óhajtanók, hogy a baj, a serelem alapja, kútforrása megszüntetessék.

T h a l y K á l m á n: Egy akol, egy pásztor ugy-e?! (Halljuk! jobbfelől.)

T ó d o r J ó z s e f: De mi történik e helyett, t. ház? Ismerjük mindnyájan, mi történt azon több mint két év alatt, mely a kibocsátott febr. 26-iki rendelet óta befolyt. Nem akarok ennek bővebb taglalásába boesátkozni, csak egyszerűen konstatalom azt, hogy a minden részről egész jóakarattal keresett békés kiegyezés, az a sokszor emlegetett „modus vivendi“ feltalálható nem volt. — Én előlt nem is esodálkozom, mert ugy vagyok meggyőződve, hogy ami nem létezik, azután hiába kutat a legfűrkészőbb elme is. Ez alatt folyton bonyolódott a kérdés, mindinkább kiélesedett az ellentét, mind jobban felizgattattak és elkeserítették a kedélyek s ennek következtében magára az államra nézve az a tarthatatlan helyzet állott be, hogy sem a törvénynek, sem a rendeletnek érvényt szerezni nem lehet. Most pedig a kormány elérkeztének véln az időt, hogy az utasítást, melyet a törvényhozástól, nyert, t. i. hogyha ezen kérdést másképpen megoldania képes nem lesz, terjesztszen be a képviselőház elé anyakönyvek polgárosítására vonatkozólag egy javaslatot, a t. kormány a szakminiszter ur által be is jelentette, hogy ilyen javaslatot be fog nyújtani.

Engedje meg a t. ház, hogy a törvény végrehajtását ezelő ezen új expedienstre is egész nyíltan és egész őszintén elmondjam nézeteimet. (Halljuk! Halljuk!) Én a t. miniszter urnak azon nyilatkozatát, mely szerint az elkeresztelési ügyet a vegyes házasságból származott gyermekeknek polgárilag történendő elanyakönyvelésével kívánja elintézni, illetve az 1868: LIII. t. c. 12. §-ában foglalt rendelkezéseknek ily módon akar érvényt szerezni, bár ha ezen intézkedéssel szemben mint politikusnak, annak életrevalósága és célravezetősége tekintetében nem esekély aggodalmaim vannak, a melyeket azonban csak akkor fogok kifejezni, ha majd a javaslat előttünk fekszik, — mint pap ezen intézkedést egyszerűen tudomásul veszem. Tudomásul veszem pedig azért, mert ezáltal legalább az 1890. febr. 26-án kibocsátott rendelet, mely a katolikus lelkészeket egy hitellenes eselekedetre kötelezte, tényleg hatályon kívül helyeztetik és mert ezen intézkedés önmagában véve — természetesen eltekintve a mellékkörülményektől és fejleményektől — katolikus szempontból hitelvi nehézségbe nem ütközik.

De másrésztől, t. ház, szabadjon szerény véleményemet kifejeznem arra nézve, hogy én ezen intézkedés által fenforogó ügyek t. i: nem az 1890. február 26-iki rendelet által

momentán felidezett konfliktust, hanem magát az 1868-ki törvény által teremtett és a katolikus felfogásra nézve sérelmes állapotot ez intézkedéssel győztesen, alaposan, mindenkit megnyugtatólag orvosoltnak nem hisszük, mert hisz ezzel a törvény nem csak fenntartatik, hanem épen végrehajthatni szándékoztatik. Már pedig, mint már említettem és most ismételve hangsúlyozom, ama szakaszban a kath. egyház elvi felfogására nézve kettős sérelem involváltatik. Az egyik az, hogy a törvény a kath. szülőknek gyermekei vallásos nevelésre vonatkozó szabad, azaz vallásos meggyőződés szerinti rendelkezési jogát még az esetben is, midőn sikerül nem katolikus életfársával megegyezésre jutni, lefoglalja az állam részére.

A másik abban áll, hogy a törvény folytonos kiáltó ellentétben áll egyházunk azon felfogásával, mely szerint a katolikus egyház, igaz voltának meggyőződésében, a vegyes házasságból származó gyermekeket kivétel nélkül magának vindikálja. (Nagy zaj a szélső balon. Halljuk! jobbfelől.)

Thaly Kálmán: Hát egy kis máglya nem kell? Egy kis inkvizíció? (Zaj.)

Károlyi Gábor gr.: Be kell hozni a polgári házasságot! (Zaj. Halljuk!)

Tódor József: És ennek biztosítását tagjainak erkölcsi kötelességévé teszi. A katolikus egyház az elvi meggyőződésben gyökerező követelésekről öngyilkosság nélkül le nem mondhat. (Zaj a szélső baloldalon.)

Thaly Kálmán: Hát akaszsa fel magát! (Zaj.)

Tódor József: Kirívóan hangzik a kijelentés ma, a mai szabadabb, racionalisztikus irányú és a felekezeteket nemcsak polgári jogilag, hanem hitelileg is niveellálni akaró felfogás mellett, — de a kijelentést meg kellett tennem, hogy álláspontomat indokoljam s ismételten rámutassak a fennforgó konfliktus kutforrására. Paradoxonnak látszhatik az is, hogy midőn mi a szülők szabad rendelkezése mellett kardoskodunk, akkor egyszersmind a katolikus egyháznak katolikus hűveire rárogható erkölcsi kötelességét is helyeseljük. Pedig nincs semmi ellentétes ebben, ha meggondoljuk, hogy a kath. egyház senkit erőszakkal az ő tagjává tenni nem akar. (Igaz! Ugy van! jobbfelől) sőt ellenkezőleg, szabad és benső meggyőződés nélkül senkit tagjai közé föl nem vesz. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Ennélfogva szigorúan megköveteli azt, hogyha valaki saját benső meggyőződéséből tagjává lett, legyen az egészen és engedelmeskedjék minden törvényének lelkiismeretesen. Én tehát, midőn a tisztelt miniszter urnak az anyakönyvek polgári vezetésére vonatkozó tervezetét a felhozott indokokból elfogadom és tudomásul veszem, sietek egyszersmind kijelenteni hogy én a kath. egyháznak az 1868: LIII. törvényezikk 12. §-ában gyökerező és abból folyó sérelmét egyedül és kizárólagosan ezen törvények oly értelmű módosításával vélem orvosolhatónak, mely által a kath. szülőknek gyermekei vallásos nevelésére vonatkozó szabad, azaz vallásos meggyőződése szerinti rendelkezési joga érvényre emeltetik. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Csak a katolikusoké? Ez furesa! Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

En az egyháznak jogait a szabadság álláspontján megvédelmezem: (Élénk helyeslés jobbfelől.) és fennhagyom a t. képviselő urnak a jogot, saját egyházának jogait szintén a szabadság álláspontján megvédelmezni. (Zajos helyeslés jobbfelől.)

Thaly Kálmán: Hát a törvények, meg a békekötések? (Zaj. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Tódor József: Jól értsük meg, t. ház, a status quaestionist. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) A katolikus egyház a törvénynek oly értelemben való módosításra vonatkozó ohajjával, amilyennek itt szerencsém volt kifejezést adni, önmaga részére tenni privilégiumot nem kíván. Nem kívánja azt, hogy az állami törvényhozás pozitív törvénynyel ítélje oda a vegyes házasságból származott gyermekeket mind a katolikus egyháznak.

Thaly Kálmán: Ejnye, de kegyes! (Derűtség a szélső balon.)

Tódor József: Pedig ezt is megkívánhatná, (Zaj a szélső baloldalon.) egy olyan katolikus jellegű államban, aminő még ma is a magyar állam. (Nagy zaj, ellenmondás a szélső baloldalon.)

Thaly Kálmán: Nem igaz! Sob'se volt az, most se az! Nines katolikus jellege! (Élénk felkiáltások a szélsőbalon! Nem igaz! Nagy zaj.)

Tódor József: De a katolikus egyház méltányossági szempontból, a fejlődött viszonyokra való tekintettel ezt nem kívánja. (Derűtség a szélsőbalon.) Csak egyet kíván. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Csak szabadságot kíván, (Ugy van! jobbfelől.) hogy az állami törvényhozás az ő törvényével az ő kezét meg ne kösse: azt kívánja, hogy ő hitelveinek megfelelőleg élhessen: hogy hűvei hitelvi meggyőződésük és vallásuk szerint lelkiismeretüket követhessék. És, ha ide vonatkozólag arra hivatkoznak némelyek — mint t. képviselőtársam Szász Károly is szombatn tartott beszédében nyíltan tette, — hogy nem lehet a többi felekezeteket a katolikus egyház erkölcsi preponderanciájának kiszolgáltatni, ezzel szemben, t. ház, csak azon egyszerű kijelentésre szorítkozom, hogy talán a magyar államnak sem áll érdekében, hogy az egyik vallásfelekezetet a másiknak erkölcsi erejével szemben megoltalmazza. Legalább, hogy mennyiben képez ez állami érdeket, azt részemről belátni nem tudom.

Ha Erdélyre történik hivatkozás és az állítatik, hogy Erdélyben több mint egy század óta fennáll egy az 1868-iki törvényhez hasonló, sőt rendelkezéseiben még szigorubb törvény és ott mégis barátságos és békességben megélnék a különböző vallásfelekezetek, akkor t. ház, csak azt jelentem ki, hogy ezen békés együttélésnek okát nem a törvény megtartásában, hanem a törvény kölesönös meg nem tartásában és az erre vonatkozó kölesönös türelmességben kell keresni. (Ellenmondás a szélsőbaloldalon.) Már pedig, t. ház, ugy hiszem, hogy ezt a körülményt a törvény jósága, a törvénynek még továbbra is fenntartandó volta mellett érv gyanánt felhozni nem lehet. (Igen! Ugy van! jobbfelől.)

A többi nehézségekre, melyek a törvény módosítása ellen felhozattak, reflektálni nem kívánok, mert én ezen valósággyi vitát tovább nyújtni nem akarom; nem akarom egyszerűen azért, mert azt meddőnek tartom. Meddőnek, az óhajtott eredményre nem vezetőnek tartom pedig azért, mert ha még oly vitázók között is vajmi nehéz a kölesönös meggyőzés, kapacitálás, akik egy állásponton vannak s ugyanazon szempontból tekintik a dolgot: hogyan lehet valami tényleges eredményre számítani oly vitázók feleknél, kiknek állás és nézőpontja nemcsak különböző, de homlokegyenest ellenkezik egymással?

Egyebekben pedig, mint már említettem, a tárgyalás alatt levő költségvetést általánosságban a részletes vita alapjául elfogadom. (Helyeslés jobbfelől.)

Néhány jóakarattal megfontolandó vonás a helyes nevelésre vonatkozólag.

(Felolvastatt a gyergyói r. k. tanító-egyletnek 1892. máj. 4-én tartott közgyűlésén.)

„A nevelés alatt, nagykoruaknak tudatos, szándékos hatását értjük kiskorúakra, hogy ezek keresztény tökélyesedésüket, önállóan eszközölhessék.“

A nevelés ezen fogalmából közvetlenül következik, hogy a nevelő legelső tulajdonsága, a keresztény nagykorúság. Nagykorúnak kell lenni a nevelőnek, nemcsak természeti, hanem erkölcsi értelemben is. Azonban a nagykorúság — szigorúan meghatározott korhoz nem köthető; mert egyik hamarabb, — másik meg később, — vagy éppen sohasem éri el a nagykorúságot; a tapasztalás mégis arról győz meg, hogy a valódi nagykorúságra 20—25 életév szükséges. Ha ezen tény, az élet egyéb hivatásainál figyelmet érdemel; a nevelés pályáján működő egyéneknek szigorúan alkalmazandó; mert tapasztalhatni, hogy egyes fiatal tanítók, sikerrel taníthatnak ugyan egyes tantárgyakat, de tanításuk csak tanítás marad s annak nevelési oldala vagy egészen mellőzve, vagy hiányosan alkalmazva, vagy éppen romlással van összekötve. Ennek oka azon megrovandó körülményben keresendő, hogy ezen felvilágosult XIX. században a tanítók egyrésze, a nevelés fölfeleit nem az Üdvözítőt, mint egyedüli való fölfelet, hanem különböző álfölfeleket követnek.

Az Üdvözítő a fő-fölfelet, melyből mindennek kiindulnia, s a melyhez visszatérnie kell a nevelésben — mondja Lubrich. Egy időben a nevelést arról vádolták, hogy inkább az égnek, mint a földnek nevel polgárokat, és ezen vád némileg alapos is lehetett: mert lehet valaki igen becsületes, vallásos és buzgó ember, de a polgári élet viszonyaira nézve használhatatlan. S viszont. Napjainkban éppen az ellenkezőről vádolják a nevelést; mert rendszeren csak arra törekszik, hogy a gyermek tudománytalán megtömessék, derék katona, művész, számító, kereskedő, okos, ügyes világi legyen; de hogy értelmes, erkölcsileg kidomborodott derék ember, s igazi jellem fejlődjék belőle, azzal nem igen törődik. Sőt vannak olyanok is, kik a vallásos nevelést, jöhíszemű, de veszedelmes rajongásnak tartják, s azt hangoztatják, hogy a polgári boldogság az egyedüli főcél. Némelyek Rousseauval így gondolkoznak: „Választanunk kell, vajjon embert, vagy polgárt akarunk-e nevelni, mert mindkettőt egyszerre elérni nem lehet.“ E teltel részéről el nem fogadom, sőt ellenkezőleg azt állítom, hogy az embert és polgárt egyszerre és egymással szoros kapcsolatban kell nevelni; mert minden okoskodás nélkül beláthatni; hogy a vallásos és erkölcsileg kialakult jellemű ember, polgári kötelességeit, nemcsak polgári, hanem emberi szempontból is teljesíti, s a két szempontot egymástól el nem választja, sőt összekapcsolja. A kik Rousseauval tartanak, tévednek; mert a hol a társadalom helyesen van szervezve, ott nem lehetetlen az embernek embernek lennie, a szó teljes értelmében, sőt polgári állása ezt föl is tételezi.

A nevelésnek e kettős czélja kell egyeztetnie, nehogy az ember jellege a polgári alakjában elmosódjék. Semmi

esetre sem szabad az általános emberi rendeltetést valamely állapotnak áldozatul hozni, különben az ember megsemmisítetik az emberben, hogy tudós, kereskedő stb. legyen. „Ha a nevelési tanítás — jegyzi meg Ziller — csupán ismereteket, készségeket nyújt a növendékeknek, melyeket jövődől szakpályája igényel: akkor az ily tanítás alá rendeli a főcélát az álezelnek.“ A kettős czél pedig nem zárja ki egymást. Isteni szabatosággal fejezi ki ezt, maga az Üdvözítő, midőn mondja: A ki életét elveszti, megtalálja azt. „Isten maga a szeretet s a szeretet a keresztény erkölcsiségnek vagyis tökélynek lényege.“ Az ember egységes szervezet, melynek, ha valamely részére hatás történik, az valamennyit érinti; miből önként következik, hogy a tanítás a neveléstől nem választható el, nem egyéb levén a tanítás, mint a nevelésnek egyik része; vagy Heinsius szerint: a nevelés és tanítás szükségkép kiegészíti egymást, s mint szellemi házasság tűnik föl. Herbart így nyilatkozik: hogy fogalma sines nevelésről tanítás nélkül és semmi tanítást sem ismer el, mely nem nevel. Ziller a tanításról így vélekedik: „A tanítás minden más nevelési foglalkozás fölött, azon előnnyel dícseszkzik, hogy hatásai állandóbbak, mint a benyomások, melyeketa kedély izgaltsága kelt, más szóval: a tanítás a legerősebb nevelési erő. Ezek így levén, igen fontos a nevelő személyisége.“ Nem hiába mondtuk a nevelést nagykoruak általi hatásnak; de csakugyan a nevelő személyisége, egyik feltétele a nevelésnek. Oktatni, előbbre vinni valakit, lehet írásban is, de nevelni csak közvetlen érintkezés által.

A nevelő személyisége már maga is nevelőleg hat, és pedig annál többet, minél nemesebb, minél tiszteletre méltóbb az. A még saját személyiséggé ki nem alakult gyermekekre semmi sines oly határozott, oly hatalmas befolyással, mint a nevére méltó tanító; mert érzi a gyermek, hogy ha valami akar lenni, minden előtt férfúnak kell lennie; s minthogy a férfi igazi nemes alakját tanítójában hiszi maga előtt állani; azért akaratlanul is utánozza őt, s képzelete, érzelmei, vágyai egész világával esüng rajta.

Természetes, hogy csak azon nevelő személyiség hathat így, kinek a gyermekvilágot meghódító eme tulajdonságai nem mesterkéltek, nem kiszámítvák, hanem természetből folyók. A tanító tehát annál nagyobb hatást gyakorolhat, minél öszintébben nyilvánult személyisége. De hogy ezt tesse, mindennek előtt erkölcsileg kialakult férfúnak, jellemnek kell lennie: legyen olyan alakja, a minőben Isten előtt megjelenni kíván s a minék lennie kell, a növendékek kedvéért, legyen az minden előtt önmaga és növendékei lelki üdvéért.

A gyermekekre általában tudatosan hat a tanító személyiségében a szó, mely részint arra szolgál, hogy a gyermekekkel az oktatás tárgyaira vonatkozó igazságokat közölje, de ugy, hogy ezek ne csupán szellemi birtokká legyenek, hanem a gyermek lelkét szabaddá tevő, azt belülről kifelé nevelő erővel is bírjanak; részint, hogy mint tekintélyen nyugvó szellemi hatalom, a gyermek akaratára közvetlen határozzal nasson; legyen az paranes, tilalom, vagy fegy szó. Lényeges továbbá a tanító személyiségében a tett, részint mint szándékos előcselekvés vagyis példa, hogy a növendék azt utánozza; részint mint a növendék kedvéért kifejtett cselekvés, hová többek közt az imádság is tartozik, melyben a növendék tanítója szeretetét és bölcsességét tanulja ismereni és becsülni; mely az által, hogy az utat a neve-

lés legfőbb céljához előkészíti, közvetlenül, de másrésről közvetve is nevel; s mely a növendékeket tanítójuk iránt szeretetre gyulasztja, mely szeretet egyszerűsége mind a legáltalánosabb nevelési erő; mely ha megvan, nevelési munkánk nagy részét befejezettek tekinthetjük.

Ebből önként következik, hogy az imádság a nevelésben igen lényeges szerepet végez, melynek örömdetes hatását, ha figyelemmel kísérjük növendékeinket, napról-napra tapasztalhatjuk; ugyanazért az imádságot a tanító mindig buzgó áhitattal végezze, mert a szavak elhangzanak, de a példa vonz. Ha a tanító az iskolai imádságot csak szokásból, immelámmal, avagy éppen kényszerből végzi, nem nevel, hanem ront. Azonban fájdalommal kell érintenem e helyen azon nevelésügyünk egén koromsötét felhő gyanánt átvonuló körülményt, hogy manapság a tanítók egyrésze az imádsággal keveset gondol, azt nem tartja nevelési erőnek. Nem! mert az ilyenek magukat fölvilágosítottnak tartják, s mint mondani szokták: „Már rég emáncipálták magukat a vallás nyűgei alól.“ Az ilyenek a másépek gondolkodókat bigottaknak, tudatlanoknak tartják, pedig ők valóban ostobák. „Szomorú kilátás a nemzet jövőjére, hogy nevelésügyünk nem egy ilyen nevelőt mutat fel, kiből semmi, nemesak vallásos, de köznap-
pi erkölcsiség sines!“ „Az ilyen férgek dulakodásának láttára gerjedhetett az éles belátás Ney Ferencz ama nemes haragra, melynek a „Tanodai Lapok“ 1866 évfolyamában adott kifejezést.“ És most két sötét alakhoz érünk. Ezek az erkölestelenség és vallástalanság. Mit, ily két tünemény a nevelés körében? Gondolható-e, hogy ily férgek is rágódjanak a legnemesebb élet gyökerein? S lehetséges-e, hogy csak egy pillanattal is megtérje az örködők szeme oly pályán, melynek éppen legfőbb feladata, erkölcsiségét és vallásosságot gyökerzetelni és terjeszteni? De azért vett magára e titokban dülő két szörnyeteg oly palástot: azért takarózik azzal oly gondosan, hogy az örködők szeme által észre ne vétessék. E palást: a képmutatás. Igen! sem az erkölestelen, sem a vallástalan, a világért sem akarná sejtetni a világgal az ő valódi minőségét; elég hogy tudják és őt alkalmilag meg is jutalmazák a hasonzorú cimborák. Ezek aztán ajánlgatják, dicsérik, emelik, pártolják őt. Talán erkölestelenségeért, vallástalanságáért? Oh nem! Sokkal több eszök van, sem hogy ily módon őt is, magukat is elárulják . . .

Egészen más terepen keresnek hatáskört, titkos szövetségi működésöknek. Tudományát, ismereteit, ügyességét, finom bánásmódját, olvasottságát, s tudja Isten, mi mindenféle szép tulajdonságait tolják előtérbe: csak hogy eltakarják azt a férget, mely lelke mélyében rágódik . . . S ő maga mit tesz? Mindenféle szép czimmet s meg annyi himes takaróval igyekeznek elvonni a közfigyelmet belsejének rüheségéről. Simaság, szívesség, elfogulatlan derűltég, megnyerő udvariasság, behizelgő nyájasság, könnyedén odavetett észrevételek, gyémánt hegyeket láttató ígéretek, — ezek azon külső fegyverek, melyekkel a szív redőibe tekinteni nem szokott nagy közönséget meghódítani törekszik. S itt meg nem állapodik. A nép boldogítását emlegeti, az erkölcsi világ nagyszerűségét pengeti, a haza üdvére hivatkozik, a háttérben hajnalodó jövőre mutat, a hemzsegő hibák, visszaélések szinpadáról lerántja a függőnyt: csak hogy magáról, másfelé irányozza a kíváncsi sokaság szemét. Ah! ez derék ember, jeles ember! hangzik minden felől; és senki sem veszi észre a méregcsöppeket, melyeket helylyel-közzel öntöget.

De a fát gyümölcséről lehet megismerni. Az erkölestelen nem elégszik meg saját aljasságával, másokat is igyekszik büvös körébe vonni, bizonyos levén benne; hogy annál biztosabb lesz helyzete, minél többet bír nézeteinek megnyerni.

Csendesen, észrevétlenül kiveti a esábitás hálóját, s kit egyszer bele édesgetett, egy könnyen ki nem boesátja. S ha az ilyen csak hason czélu társait boldogítaná e hálózásban, még hagyján; de mikor növendékeit is beleesalja a lélekölő hálóba, — mit mondjunk akkor? . . .

Vagy talán, ez nem történt meg soba? . . . Száztéle alakban! Avagy minek lehetnek okozatai a tanuló ifjúság körében is előforduló, s mindenkit eiszorító öngyilkossági esetek? . . . De hagyjuk ezt. Terem e fán egy másik gyümölcs is, — a boszuvágy. Ha oly szerenestelen voltál, hogy az ilyen nevelő vétkes törekvést felfődözöd sikerült: bizonyos lehetsz benne, hogy boszuvágyát fölkeltetted magad ellen; s ő üldözni fog téged minden módon, minden alkalommal, ártnai fog a hol árthat, gyalázni a hol lehet.

Fejét magasan, büszkén körülhordozó, mindent kegyurias közönyneivel bíráló és fitymáló, másokra vonatkozó pillantással tekintő egyéniség áll előtéd.

Nagyokat mond, s még nagyobbakat sejtet. Mindazon, min mások kegyelettel esüngnek, mit mások hisznek, ő rég tultette magát; ő mosolyogja a tömeg együgyűségét s magáról tekint az alant nyüzsgő nép képzelt gyönyörűségére: — ő fölzállt a világos látás légövébe, — a tudás, a tudomány szárnyaival! Szóval ő minden vallásos érzületet lerázott magáról. De ha saját érdeke oly körébe fűzi, hol a vallásra, a hitre, az erényre adnak: — ott oly szelidke bárány bőret ölti föl, mintha csak most tette volna le a buzgón tanulmányozott kátét.

Készségesen veszi nyelve és tolla hegyére Isten nevét, kit titokba kinevet; beszél a hitről, vallásról, szentségről, melyeket meghitt köreiben élezzel torzít el; nyilvános eszelekményekhez is alkalmazza magát a kényszer hatása alatt, melyeket lelke kigymol, de óvatosan vigyáz, hogy ilyfélekén rajta ne kapassék. Azonban itt is meglátszanak a fának rozsol rejtett gyümölcsei, a tagadás szellemének eredményei. A kényszerűség vonalán tul, hájszálynira sem boesátkozik; szavain, tettein az önkéntességnek semmi nyoma, de még csak árnyeka sem fedezhető föl. Vagy hallasz-e ajkairól melegeleb, felbuzdító szót a vallás, az egyház érdekei, szokásai, szabályai mellett? . . . Soha! . . . Ime! gyümölcseikről ismerhetjük meg őket! S ily veszedelmes lények még a nevelés szentélyébe is betolakodnak? . . . Vajha érintetlen maradna az emberiség kertjének e szentföldje, minden ily csuszó-mászó lépéseitől! . . . Csak egyetlen egy is mennyit árthat! Maga a közöny, a rosszul palástolt s éppen azért észrevehető kényszerűség példája, vihar gyanánt vonul végig a fiatal lelkeken. Bárna volnának, kik ezt megszivlelnék, s a pályát, — melyen hazánk romlására működnek, — odahagnák! Bárna az intézetek vezetői ne hunyanának szemet, az ily férgek borzasztó dulakodására! Bárna minden erkölestelen és vallástalan egyén belátná, hogy leguncókból árulást követ el Isten, ember és haza ellen: midőn nevelési pályára lép! Vak nem vezethet világtalan, kiskoru nem nevelhet nagykoruvá: de az erkölestelen és vallástalan ember vak és kiskoru.

A mely szülők ily szörnyeteg iskolájába járták gyermekeiket, vérző szívvel kiálthatják Herderrel: „Város és haza,

kezeit emeli hozzád óhiskola, te ifju erkölcsnek s érzületnek ültetménye! Ha te elpusztultál úgy minden elpusztult; mert a haza tőled vár jobb polgárokat. Ha te az egyháznak elvadult gallyakat adsz: ki fogja a kemény vén ágakat meghajlítani? . . . Ha te az osztályoknak, akadémiáknak szó- és bírói székeknek rosszul nevelt egyéneket adsz, mit várhatunk tőlük? . . .

Hamár benned kezdődnek a vallástalanság és szabadosság eivei, a biblia s a jó példák megvetése: ki fogja és ki lesz képes azokat kipusztítani?! . . . Összetett kezekkel könnyörög tehát a haza, s követeli tőled oh iskola rád bízott eseményeit és virágait.

De mi szükségünk van nekünk mivdezekre? Hisz mi póm. kath. tanító-egyesületi tagok vagyunk, kik magasztos hivatásunk teljes tudatában, nevelői fontos kötelmeinket növendékeink, az Isten, a szülők, a társadalom, a nemzet és haza iránti legjobb indulattal és önfeláldozó készséggel teljesítjük? . . . Teljesen igaz; de a szent irás azt mondja: „A ki áll, vigyázzon, hogy el ne essék.“ Továbbá: „Emlékezzél meg ember a halálról s oly gyakran nem vétekezel.“ Szükséges tehát nekünk, tanító-féle embereknek, ilyenekről elmélednünk, hogy nevelési munkánkban ne tévedjünk, el ne tántorodjunk, vagy épen el ne essünk; mert egyetlen elejtett, vagy megfontolatlan szavunk és tettünk is kiszámíthatlan romlást von maga után, melyekért az Isten, a szülők, a társadalom, a nemzet és haza iránt a legsúlyosabb felelősséggel tartozunk; szükséges nekünk az ilyenekről elmélednünk, s néha néha az ellentáborba betekintenünk; mert ha az ellenség számát, fegyvernemét, erejét és haditaktikáját alaposan ismerjük, könnyebben eibánunk vele; avagy nem így tesznek-e az okos hadvezérek? . . . s nem így tette nemzeti történelmünk fénye, Mátyás király? . . .

És ezzel felolvasásom végére jutottam, melyet Lubrich neveléstudományja alapján állítottam össze s melynek ezélya a vallásos nevelés fokozása volt; mihez, ha csak egy porzemnyivel is hozzájárulhattam volna: ezéloat elértnék tekinteném.

T ó d o r A n t a l,
vezértanító.

A tavasz örömei.

*Nem enged a végzet, —
Meg kell magam adnom;
Vége a reménynek —
Hajh, nem így volt hajdon!*

*Ujra szép tavasz kél,
A virágok nyílnak, —
Kiszorítva a tél —
Mindenuitt dal s illat.*

*Mézes kelyheikre
Eljönnek a méhek,*

*Szorgalomra intve
Az emberiséget.*

*Majd a rózsák lépnek
Elő a díszterre —
A himes lepkéknek
Rajától kísértve.*

*Minden halmon, réten
Virágok csoportja
Elhelyezve szőpen —
S koszorúba fonva.*

*Zenélnek, dalolnak
Lányok, madársergek,
Mitől a szív otvad
S szerelemre gerjed.*

*Susognak a szellők,
Csermelyek regélnek, —
Lenge bárányszélhők
Azurján az égnék.*

*Édesen sóhajtnak
Itt-ott boldog párok, —
Hull a gyöngyös harmat,
Ékesít virágot.*

*Azt susogja minden,
Akár merre nézek:
Oh kegyes, jó Isten,
Beh szép ez az élet!*

*Ennyi boldogságot
Látva, én is érzem:
Ujból kivirágott
Hervadó reményem.*

*Lelkesít a hit még
S az égbe tekintek:
Oh ha már itt ily szép,
Mi vár ott fenn minket?!*

Bálint Gyula.

NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Fiumi hódolattal** vettük kegyelmes Főpásztor Urunknak folyó évi III. körlevelét, melynek szent László dicsőítésére vonatkozó fejtegetése lapunk élén foglal helyt. A körlevél többi része szóról-szóra így hangzik:

Az erdélyi püspöki megye főtisztelendő és tisztelendő Papságának Istentől üdvölt és áldást!

Az imádkandó isteni Gondviselés iránti legbensőbb háláért hozom örvendetes tudomástokra, hogy folyó évi Ju-

nius hó 8-án fogja edes magyar bazánk ő császári és apostoli királyi Felsége I. FERENCZ JÓZSEF magyar királylyá koronáztatásának huszonöt éves emlékülnevét megülni;

Meg vagyok győződve, hogy mindnyájan, kik ő császári és apostoli királyi Felségének uralkodói erényeit és magasabb jótétcményeit nem csak ismerjük, hanem állandóul szeretjük és tiszteljük, örömet fogjuk ezen kedvező alkalmat felhasználni annak hebizenyítésára, hogy alattvalói hódolattunk és ragaszkodásunk ő császári és apostoli királyi Felsége iránt a minő benső és őszinte, ugy határtalan és rendületlen is.

Ugyanazért egyetértve a nagyméltóságú magyar püspöki karral, mely ezen emléknaphoz méltó megünneplését folyó hó 10-én tartott tanácskozmányában elhatározta, rendelem és munkatársaimat az Urban szeretettel felhivom,

1) hogy Junius 8-át megelőző valamely vasárnap vagy tüneményen kedves híveiket a szószékéről a koronázási 25 éves emlékülnepe megtartásáról értesítsék és őket ezen nagy nap méltó megünneplésére buzdítsák;

2) Junius 8-án délelőtt az összes harangok meghuzása után ünnepléses hálaadó szent misét, Te Deummal tartsanak és mise végén a szentség kitétele mellett ő Felsége szerencsés uralkodásáért és népeit boldogító hosszú életéért a néppel együtt három miatyárkot és üdvözlötet ájtatosan és buzgóan elimádkozzanak;

3) az elemi és középiskolai tanuló ifjúságot az ünneplésen való buzgó részvételre zászlóik alatt vezessék és illetőleg vezetessék, a koronázás napján, valamint a megelőző és utána következő napon az elemi iskolai munka szüneteljen ezen idő az emléknaphoz nagy jelentőségéhez méltó ünneplésekre és kirándulásokra használtassék fel;

4) híveiket arról is kellően értesítsék, hogy XIII. Leo pápa ő szentsége a magyar kath. egyház összes híveit ezen jubileumi napon, mely ugynevezett kántorbőjtire esik, ezen bőjtnek megtartása alól felmentette.

Önként értendőik, hogy az ünnepléses isteni tisztelet megtartásáról az illető hivatalok is értesítendőik lesznek.

Istennek segítő szent kegyelme és legbővebb áldása legyen Felséges Urunk, apostoli királyunk magasabb életén és munkálkodásán, népeinek boldogítására, bazánk előmenetelére és javára. Eljen a király!!!

— **Szent László** szentté avatásának hétszázados évfordulóját minél ünneplésesebbé öhajtván tenni, egész püspöki megyémet illetőleg kötelezőleg elrendelem: hogy az ünnep napja vagyis folyó évi Junius hó 27-e mint kötelező ünnep megülessék az előnapon vacsernyével, magán az ünnepen fényes ünnepi misével s a nagy király emléket dicsőítő s erényeinek követésére buzdító szent beszéddel. A szentmisére a hatóságok és hivatalok meghívandók. Mindazoknak, akik ez alkalomból töredelmes

szívvel meggyónnak s magukhoz veszik az Ur drága szent testét, s az egyház szándékára imádkoznak, 40 napi búcsut engedélyezek, mely a tisztító helyen szenvedő lelkek javára is fordítható. E kiváló nap alkalmából s annak tartamára, egyházmegyém minden gyónatási joghatósággal felruházott papjának, a szerzetes atyákat se véve ki, teljhatalmat adok az összes nekem fenntartott esetek alól való feloldozásra. Ezen körlevelem a hívő népnek Junius hó 12-én p. u. I. vasárnap teljtartamulag felolvasandó. Károlyfőhérvártt, 1892. május hó 18-án.
† **Ferencz s. k.** erdélyi püspök.

— **Megtérés.** P. Both Demeter sárpataki h. lelkész írja nekünk, hogy f. hó 18-án Kocsis Juliánna 22 éves hajadon tért vissza az ev. ref. felekezetből Krisztus igaz Egyházába. A hitvallást az épen esperesi látogatás okából ott időző ftdő Avédik Lukács esperes kezeibe tette le, ki ugyancsak az nap öt ifj. Duruttya Józseffel meg is eskette, mely alkalommal szép és megható beszédet intézett az ifju párhoz. P. Both Demeter lelkész kedése alatt ez a 25 ik convertita. Deus uberoes quoque fructus largiatur!

— **Aquinói szent Tamás-társaság Budapest.** Kiss János dr a Szent-István Társulat igazgatója lakásán f. hó 18-án négyes értekezlet volt, egy böseleltudományi egyesület alakítása érdekében, melynek neve lesz: „Aquinói Szent-Tamás-Társaság“. Az értekezleten jelen voltak: Wolatka Nándor apát, osztálytanácsos, Való Simon pápai kamarás, Robiesek Ferenc tanulmányi felügyelő, Lévy Pál plebános Székely István theologiai tanár, Vajo József premontrai r. theol. tanár, Milályfi Akos és Piszer Imre ciszterezita r. theol. tanárok, König Gusztáv és dr Purc Ivan káplánok, Gyürky Ödön tanár stb. Miután az elnöklésre felkért Wolatka Nándor kanonok kifejtette az alakítandó társaság célját és szükségességét, köszönetet mondott a sajtónak, mely az eszmét pártólólag tárgyalta. Ezután fölolvasták a távirati és levélnemi csatlakozásokat. A Kiss János által felolvasott alapszabálytervezetet az értekezlet elfogadta s az alakuló közgyűlés idejéül Jun. 8-ika d. u. 3 óráját tűzte ki. Az értekezlet ezzel véget ért.

— **Pályázat.** A csikszentsimoni tanítói és segédkántori állomásra ezennel pályázatot hirdetek. Járandóságok: 1.) 120 forint készpénz a községi pénztárból. 2.) 90 nagy véka rozs. 3.) 80 nagy véka zab. 4.) 22 szekér lágú tűzifa. 5.) 6 szekér szénát és sarjút termő 3 darab kaszáló. 6.) 15 forint ospora. 7.) 16 forint stola. 8.) szabadlakás, melyhez tartozik 2 szép szoba, konyha, kamara, pince. Továbbá van alkalmas sütőház és körülbelül 500 □-öl veteményes kert. Megválasztandó tanító köteles ezen járandóságokért az 1—2 osztályt tanítani, a sekrestyési és harangozó kötelességeket teljesíteni. Kik pályáznai öbajtanak pályázási kérésüket f. évi Junius 10-ig alulírotthoz sziveskedjenek bektüdeni. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Csik-Csatószege, 1892. május 24. Bálint Lajos, sztsimon-csatószegei plebános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BELA, KORÓDY PÉTER, VARGA SANDOR, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvártt.